„Od myśli do fabryki” – 200 lat historii regionu kaliskiego w jednej wystawie

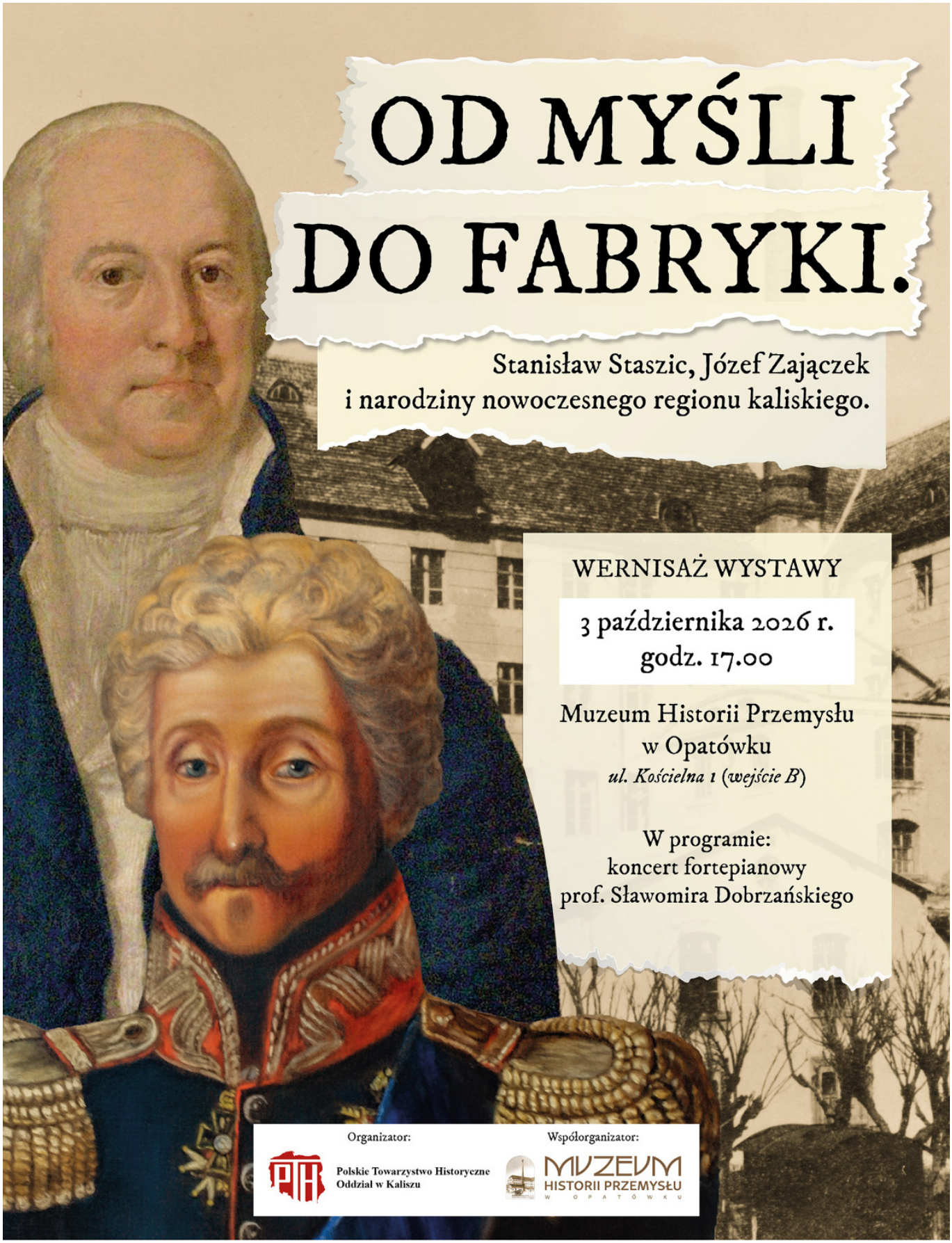

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Wydział Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu

ODN Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Kaliszu

Muzeum Stanisława Staszica w Pile

Projekt dofinansowany ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego.

3 października 2026 roku o godz. 17:00 w Muzeum Historii Przemysłu w Opatówku odbędzie się wernisaż wystawy „Od myśli

do fabryki. Stanisław Staszic, Józef Zajączek i narodziny nowoczesnego regionu kaliskiego". Ekspozycja nawiązuje do trzech przypadających w 2026 roku jubileuszy: 200. rocznicy śmierci Stanisława Staszica, 200. rocznicy śmierci gen. Józefa Zajączka oraz 200-lecia uruchomienia fabryki sukna w Opatówku.

Wystawa przedstawia przemiany gospodarcze, społeczne i cywilizacyjne, które na początku XIX wieku kształtowały region kaliski. Jej głównym motywem jest droga „od myśli do fabryki" – od koncepcji i programów rozwoju gospodarczego, przez decyzje administracyjne i działalność konkretnych osób, aż po powstanie jednego z najważniejszych ośrodków przemysłowych w regionie.

Szczególne miejsce w tej opowieści zajmuje **Stanisław Staszic** – myśliciel, reformator i jeden z twórców polityki gospodarczej Królestwa Polskiego. Jako dyrektor generalny Wydziału Przemysłu i Kunsztów odegrał istotną rolę w działaniach na rzecz rozwoju przemysłu, rzemiosła i nowoczesnej gospodarki. Idee związane z uprzemysłowieniem znajdowały swoje praktyczne zastosowanie również w regionie kaliskim.

Drugą ważną postacią wystawy jest **gen. Józef Zajączek**, namiestnik Królestwa Polskiego i właściciel dóbr opatóweckich. Okres jego działalności związany był z przemianami Opatówka i Kalisza oraz rozwojem przedsięwzięć gospodarczych i przemysłowych. Historia Zajączka pozwala spojrzeć na przemiany regionu również przez pryzmat ludzi, którzy podejmowali decyzje i tworzyli warunki dla jego rozwoju.

Centralnym punktem narracji jest fabryka sukna w Opatówku, której uruchomienie w 1826 roku stało się jednym z ważnych wydarzeń w historii przemysłu regionu. Zachowane do dziś zabudowania fabryczne są wyjątkowym świadectwem przemian zachodzących na ziemiach polskich w pierwszej połowie XIX wieku. Obecnie w historycznych murach mieści się Muzeum Historii Przemysłu w Opatówku.

Na wystawie zaprezentowane zostaną dokumenty, archiwalia, mapy, grafiki, portrety, pamiątki oraz zabytki techniki. Wśród prezentowanych obiektów znalazła się m.in. rekonstrukcja stroju Stanisława Staszica oraz elementy uzbrojenia żołnierza epoki napoleońskiej, pozwalające przybliżyć postacie i realia epoki w bardziej bezpośredni sposób.

Eksponaty pochodzą ze zbiorów Archiwum Państwowego w Kaliszu, Muzeum Historii Przemysłu w Opatówku, Muzeum Okręgowego Ziemi Kaliskiej w Kaliszu, Muzeum Stanisława Staszica w Pile, Muzeum w Rawie Mazowieckiej, Muzeum Ziemi Wieluńskiej w Wieluniu oraz kolekcji prywatnej Edwarda Grobelnego z Sieradza.

Wernisaż wystawy

„Od myśli do fabryki. Stanisław Staszic, Józef Zajączek i narodziny nowoczesnego regionu kaliskiego"

3 października 2026 r.
godz. 17:00
Muzeum Historii Przemysłu w Opatówku, ul. Kościelna 1

W programie wydarzenia przewidziano koncert fortepianowy prof. Sławomira Dobrzańskiego.

Wystawa będzie okazją do poznania historii Opatówka i regionu kaliskiego, ale także do refleksji nad znaczeniem zachowanego dziedzictwa przemysłowego. Dawna fabryka sukna, która po dwóch stuleciach nadal pozostaje ważnym punktem na mapie Opatówka, jest dziś miejscem, w którym historia przemysłu spotyka się ze współczesną działalnością muzealną.

Organizatorem wystawy jest Muzeum Historii Przemysłu w Opatówku, we współpracy z Oddziałem Kaliskim Polskiego Towarzystwa Historycznego. Realizacja przedsięwzięcia możliwa jest dzięki dofinansowaniu Samorządu Województwa Wielkopolskiego.